

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12:50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/2 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Klic vladi!

Občni zbori podružnic J. O. Z., ki so se vršili v prvem četrtletju letošnjega leta so soglasno ugotovili splošno nazadovanje obrtnega stanu. Ker vlada, ne samo da ni v pomoč obrtnikom ničesar storila, ampak je celo s svojimi odredbami že itak težak položaj poslabševala, so obrtniki sklenili ostre proteste proti Pašičevemu režimu in v resolucijah povdarili zlasti sledeče zahteve:

1.) Proti sedanjemu načrtu *Državne obrtne banke* v Beogradu protestiramo. Zahtevamo preskrbo *cenenega kredita* od strani države pod enakimi pogoji za vse dele države.

2.) *Brezposelnost v obrtniškem stanu* naj država odpravi s tem, da dovoli večjim občinam zaprosen kredit za *gradbene akcije*.

3.) Zahtevamo reorganizacijo *delavskega zavarovanja*. Uprava, ki danes požre 45% vseh zavarovalnih prispevkov naj se *smotreno preuredi*, prispevki pa po *progresivni* lestvici razdele in *znižajo*.

4.) Vsled splošne stagnacije v produkciji in trgovini je letos obrtnikom sploh nemogoče zmagovati silna *davčna bremena*. V interesu davčne uprave same je, da si ne uniči najboljših davkoplačevalcev. Zato je pač upravičena zahteva po *davčnih olajšavah*, ki jih je predložila Jugoslovanska Obrtna zveza.

5.) Zahtevamo *carinsko zaščito* naših obrtnih izdelkov.

6.) Zahtevamo, da država pri svojih dobavah v smislu ustave daje *prednost domačemu obrtniku* zlasti obrtnemu združenstvu.

K. Skulj.

Lepa Velikanoč Jugoslavije.

Naša država še občutno trpi na onih bolečinah, ki jih mora prenesti vsako živo bitje, vsaka skupnost po svojem rojstvu. Kot se namreč odigrava razvoj pri človeku, ki se porodi kot slabotno dete, pa se razvije sčasoma v krepkega moža, ali pa umrje že v zgodnji dobi kot žrtev svoje telesne slabosti, istotako stoji vsaka država pod možnostjo, da se razvije ali pa podleže oni prvi slabosti, ki jo prinese na svet vsaka stvar. Mi Jugoslovani smo prišli iz več držav, zbralo se nas je več narodov iz več ozemelj, ki so se stoletja razvijala vsaka v svojem pravcu, vsaka pod drugim gospodarjem in v drugem duhu. Poleg več narodov je tudi več različnih ver, razlika v izobrazbi, razlika v gospodarskem oziru. Velika je tedaj opasnost, da baš razlika v enem ali drugem oziru, ne bi tako uplivala, da bi celota mogla trpeti ali celo umreti. Če pogledamo v srednjo Evropo, ki je po vojski dobila docela drugo lice, vidimo več novih držav, ki jih preje ni bilo, lahko pa rečemo, da nobena nima v sebi premagati toliko težav, kot baš Jugoslavija. Le pogledajte! Avstrijska republika — isti narod v veliki večini, ista kultura, ista vera, iste gospodarske razmere — Madjarska še bolj izrazita v istovrstnosti v tem oziru. Čehoslovaška je malo bolj podobna naši državi — ali ni v njej sami one mnogoličnosti kot pri nas. Vera po malem se razlikuje ali ni take globoke zarezne kot pri nas med krščansko in

muslimansko. So tudi tam razni narodi, kot Čehi, Slovaki in Nemci, ali gospodarsko kulturna in državno politična vzgoja daleko ni tako različna kot pri nas na pr. med Makedonijo in Slovenijo, med krščanskim narodom in turškim plemenom. Vsaj oni tam gori so živeli v pretežni večini v eni in isti državi, dočim smo mi živeli v različnih državah, ki so se sovražile med seboj na nož, kot se je pokazalo l. 1914. Mi smo se prostovoljno ujediniili v eno državo in potegnili s seboj hočeš, nočeš, narodne manjšine, živeče na naših tleh ali vendar poznali se nismo doslej tako globoko, ker nas Nemci in Madjari niso pustili v bližnje odnose. Zato še doslej druge države niso bliže nagnile k nam in se niso hotele navezati na nas, ker so nas gledali, češ, bodo li mogli vzdržati Slovenci, Hrvati in Srbi v eni in isti državi. »Glejmo«, tako so klicalj večji narodi. »bodo li res rastle, ali pa bodo začeli kot ena država umirati.« Odtod tista nezaupnost do našega denarja, odtod naša bolna valuta, odtod naš mal kredit na zunaj kot država. Pa vendar je šlo. Četudi smo se med seboj cepili v razne stranke in to je povsod, četudi smo med seboj godrnjali, saj to je povsod, četudi smo včasih pogledovali nazaj v predvojni čas glede gospodarskega življenja tudi to je povsod, vendar kazali smo v besedi in v dejanju voljo: Mi hočemo ostanj skupaj. So med nami morda ljudje, ki mislijo, ko bi danes stara Avstrija nazaj prišla, da bi bile takoj zemlje po 2 krajcarja baš ker se pozablja, da je med sedanjo in prejšnjo dobo zavzela vso Evropo ena največjih grozot, — svetovna vojska. Vendar pa v večini

spoznavamo položaj in računamo z dejstvi. Koliko vpitja je bilo med Radičevci. Pa glejmo danes v Beogradu. To so mirni ljudje, prisegli so na državo, prisegli na kralja. — Četudi imajo svoj načrt o ureditvi države, o ureditvi gospodarskih razmer, pa vendar to državico tudi oni hočejo, to govori njihova prisega. Ta duh državne skupnosti je bil tako močan, da je dal življenjske moči mladi državi in sicer tako močne, da je niso premagale druge slabosti.

V tem je šlo življenje v svojem razvoju naprej. Premagali smo najhujše težave na zunaj, pogodili se glede državnih mej, tako da danes vsak na meji ve »čigav je«. Da smo v tem ozirju mi Slovenci in Hrvatje doprinesli najhujše žrtve, vse to je resnica, a končno stojimo le pred dejstvom zaokrožene celote, ki se bo sedaj toliko hitreje razvila in tolik prej postala jaka, da zopet pritegne k sebi, kar so jej odtegnili drugi po krivici in to kdorkoli in kjerkoli. V notranjosti države je pa sedaj hud boj. Tako hude bitke naša politika že dolgo ni videla, kot se vrši danes v našem prestolnem Beogradu. Gre zato, da se v resnici izvede načrt: »Če smo se ujediniili Slovenci, Hrvatje in Srbi prostovoljno, delimo tudi bratsko med seboj dobro in slabo, enako oblast, enaka bremena, enake pravice in enake dolžnosti.« Gotovi ljudje so v novi državi imeli načrte, da bodo izkoriščali novo državo tako, kot bili bi vsi trije narodi trije delavci, ki služijo in odrajujejo, gotovi gospodarje pa naj samo komandirajo in uživajo smetano. Slovensko ljudstvo v veliki večini, hrvatsko ljudstvo v ogromni večini se je temu že od začetka uprlo. Vsled tega so nastali tudi politični boji, preko katerih se je SHS držala le vsled misli skupnosti nujne potrebe obstoja Jugoslavije.

Parlamentarna bitka je bila vroča, pa slovensko ljudstvo ni omagalo, zato vidimo že danes uspeh: na našo fronto prihajajo vedno novi regimenti, zato se je fronta razširila na vsem bojišču; ogenj se odvarja na celi črti in danes se je že posrečilo napraviti predor v nasprotni fronti, prvi korak k uspešnemu prodiranju. Je li potreba petletne bitke, da li je nasprotnik tako močan? Da! Glavni nasprotnik pravi bratski skupnosti je brezdomno Pašić, ministrski predsednik. Njegov načrt je v tem, da je nova država povečana Srbija. Zato pa, kar ni srbsko, mora postati srbsko po duhu, po jeziku, po kulturi. Če je država Velika Srbija, potem je jasno, da je prvi narod Srb. On naj ima vse gospodarstvo v rokah, on naj ima oblast v svoji roki in le on. To je načrt Pašićev in njegove stranke! Ta mož je nad 80 let star, je že 40 let minister, lahko umevno, da je ta »lokavi stavec«, kot ga srbski listi imenujejo, močan, in da je korenine svoje politične oblasti znal globoko zasaditi med mase srbskega ljudstva. Da ga njegovi privrženci z vso silo drže je umevno, ker oni znajo, da izgube veliko, če Pašić pade. Kot prva oseba v državi ima v rokah tudi vsa sredstva in pomočke, ki jih nima nihče drugi. Zato je vroča ta bitka, baš kot borba dveh največjih front v državi. V ta boj je poseglo tudi hrvatsko ljudstvo in sicer ne več kot doslej v Zagrebu, marveč na bojišču samem, v Beogradu.

Tako se mora pokazati kmalu nova doba v naši notranji politiki. Nič se ne motim, če napovedujem bližnjo Velikonočo v znamenju vstajenja boljših časov v naši državi, boljših časov za slovensko ljudstvo v mladi Jugoslaviji, po čemer tako hrepeni opravičeno vsak naš obrtnik.

† Nadzorniku obrtnega šolstva, ravnatelju Tehniške srednje šole — Ivanu Šubicu v spomin.

(Spisal prof. dr. Val. Rožič.)

V torek 11. marca 1924 dopoldne okrog 10. ure se je nenadoma raznesla bridka, žalostna vest po Ljubljani, da je nenadoma, brez slovesa, na tihem zatisnil svoje trudne oči naš ljubljenski in globokospoštovani ravnatelj g. vladni svetnik Ivan Šubic. Napadli so ga hudi žledni krči, odprla se mu je baje »zlata« žila, postalo mu je slabo, bolečine so postale strašne, hude, tako da je sam vzdihnil z zadnjimi besedami okrog

8 ure zjutraj: »To je neznosljivo,« padel v nezavest in okrog 10. ure zaspal za večno. Umrl je na notranjem izkrvavljenju. Kot udarci težkega kladiva je padala ta žalostna, skoro neverjetna vest na naše duše, na naša njemu udana srca, to tembolj; ker je prišla ta nepričakovana vest tako hitro, tako na tihem — brez vsake najmanjše temne slutnje. Še prejšnji četrtek in petek (5. in 6. marca) je po cel dan z nami sedel kot predsednik izpitne komisije pri maturi za višjo stavbno šolo in se sam živahno udeleževal izpraševanja, debatiral z nami, veselo pušil v odmorih cigarete — sprejemal stranke in reševal akte itd.

Na povabilo g. inžen. prof. Škofa se je v prijateljskem stanovskem krogu udeležil še v petek 7. III. zvečer po končani maturi vesel, zdrav, čil, čvrst, skromne večerje v »Zvezdi«, kjer se je z nami zabaval, šalil ter nam pripovedoval duhovite zanimive dogodke iz svojih gimnazijskih, akademičnih kakor tudi poznejših let. V soboto je še uradoval in sem še govoril z njim ter ga vprašal, če se počuti po tem večeru zdravega. Odgovoril je veselo, prijazno in zadovoljno smehljaje: »O, da, hvala Bogu. In Vi?« — »Tudi g. ravnatelj!«, sem odgovoril ter se poslovil od njega za večno! —

Še tik pred smrtjo v torek — skoro gotovo se še sam ni zavedal, da bo tako hitro umrl — je naročal svojemu dragemu sinu Vladkotu, ki je tudi prof. inžen. arhitekt na zavodu: »Ti Vladko, predno greš danes v šolo, mi povej, da Ti bom nekaj naročil za g. prof. inžen. Novaka.« G. inžen. Novak je bil namreč njegov ravnateljski namestnik.

Tako je mož deloval prav do zadnjega trenutka z vso svojo dušo na zavodu, na katerem je visel s celim svojim srcem, z vsem svojim življenjem in nehanjem. —

Po površnem obrisu njegovih poslednjih življenjskih trenutkov preglejmo v glavnih razpredelbah njegovo zemsko pot, ki jo je pričel 12. oktobra 1856 v Poljanah nad Škofjo Loko, kjer se je rodil kot sin Ivana Šubica, pozneje podobarja v Škofji Loki.

Po dokončani ljudski šoli je obiskoval od l. 1867—1875. leta gimnazijo v Ljubljani. Vsa gimnazijska leta je bil vedno odličnjak in je tudi maturo dovršil z odliko.

Po končani maturi se je jeseni l. 1875 podal na dunajsko univerzo, kjer je študiral naravoslovne vede, matematiko in fiziko. Tudi njemu na Dunaju niso bila visokošolska leta postлана z rožicami, pač pa se je moral boriti za vsakdanji študentovski kruh z instrukcijami in podporami. Naravoslovne študije je dovršil 1878 ter l. 1881 napravil profesorski izpit in takoj nato leta 1881/1882 prevzel službo učitelja in vzgojitelja na tedaj sloveči privatni Mahrovi trgovski šoli v Ljubljani, kjer je ostal eno leto. Od l. 1882/83—1883/84 je služil kot poizkusni kandidat na ljubljanski realki. V drugem tečaju l. 1883/84. je bil imenovan za suplenta na ljubljanski državni gimnaziji, kjer je učiteljeval do l. 1888, ko je dobil dopust v svrhu nadaljevanja študij na tehnološkem muzeju na Dunaju.

S Šubičevim študijem na tehnološkem zavodu na Dunaju se je začela nova doba v njegovem življenju, pa tudi nova doba na polju sloven. obrtnega šolstva, ikajti še istega leta v jeseni je bil s l. septembrom imenovan za učitelja in voditelja novoustanovljene strokovne šole za obdelavo lesa v Ljubljani.

Umrl Ivan Šubic je bil l. jan. 1892 imenovan za definitivnega ravnatelja na leta 1888. ustanovljeni »Strokovni šoli za lesno industrijo in za umetno vezenje in šivanje čipk.« Iz te šole se je pozneje razvila najprvo »Umetno obrtna šola«, potem pa »Državna obrtna šola«, ki se je otvorila l. 1911, in se je l. 1917 (torej med vojsko) razširila v višjo šolo za stavbarstvo in višja obrtna šola za strojništvo. L. 1919/20 so obstojali na državni obrtni šoli sledeči strokovni oddelki:

Tehnična srednja šola:

I. Višja stavbna šola.

II. Višja strojna šola.

Pogoj za vstop v Tehnično srednjo šolo je dovršena nižja gimnazija ali realka, oziroma meščanska šola.

- III. Strojna delovodska šola.
- IV. Elektrotehnična delovodska šola.
- V. Stavbna rokodelska šola.
- VI. Mojstrska šola za stavbno in pohištveno mizarstvo.
- VII. Strokovna šola za lesno in kamenokiparstvo.
- VIII. Specialni tečajji za obrtnike (krojače, čevljarje itd.).
- IX. Javna risarska in modelirska šola.

X. Ženska obrtna šola za šivanje perila, izdelovanje oblek in vezenje.

XI. Strokovni tečajji za izobrazbo učiteljev na obrtno-nadaljevalnih šolah.

XII. L. 1921/1922 se je priklopil še keramični oddelek.

Sedanje poslopje Tehnične srednje šole na Mirju (Aškerc-Gorupova cesta) je ona veličastna, ponosna stavba, v kateri se nahajajo vsi imenovani šolski oddelki raznih obrtnih strok. Šola je bila dozidana l. 1911.

Vse to organizacijsko delo za napredek obrtnega šolstva, vsi ti oddelki, in šola sama na sebi, vse to je, lahko mirno rečemo z eno besedo: **delo** ravnatelja in nadzornika obrtnega šolstva gospoda Ivana Šubica. Kdor pozna ustroj naše državne obrtne šole, kdor pozna od začetka ves trud, vse težave in napore, kdor ve za vse boje in intrige, katere je moral rajni Šubic pretrpeti zlasti od strani bivše kranjske nemške vlade, ta šele vé prav in vredno in po zaslugah ceniti pokojnikovo delo na polju za organizacijo in razvoj slovenskega obrtnega šolstva, slovenske obrti in industrije. Od vsega skromnega početka, od male lesne strokovne šole pa do velikanskega napredka — do popolne tehnične srednje šole — od zibelci pa do mogočno košato razrastlega drevesa — je blagopokojnik blagodejno uspešno kumoval kot prvi delavec, inspirator, vodja, ravnatelj, zaščitnik — nadzornik. Na globoko in široko je bil zasnovan njegov načrt — in dosegel, izpeljal ga je — sebi v slavo in ponos, nam Slovincem v korist in napredek. Šubic ni živel zastoj. On je deloval za druge, a umrl je slavno v svojih delih.

Nedostaje mi besedi, da bi mogel dostojno oceniti njegovo delo na obrtnem polju. Izdati se bo morala cela velika knjiga, ki bo izčrpno opisala vse pokojnikovo delovanje ne samo na obrtnem polju, ampak tudi v drugih panogah javnega življenja. Bil je deželni poslanec, deloval je v občinskem zastopu ljubljanskem celih 15 let, bil je konservator za ohranjanje spomenikov itd. Deloval je pri raznih humanitarnih in kulturnih društvih, a nadvse in povsod mu je bil pri srcu njegov ljubljenec, njegov vzor: Popolna obrtna šola. To je bil začetek in konec njegovega življenja, to je bil njegov duševni centrum — **njegov lastni »jaz«**.

Koliko učencev je šlo mimo njegovega resnega obličja, koliko mojstrov je prašalo za svet njegovo izvedenost in izkušnost, koliko učiteljev in profesorjev se je učilo v šoli in na raznih tečajjih pod njegovim vzornim, spretnim vodstvom!

Vse to je delal — vodil vedno neutrudljivo delavni Ivan Šubic. Skoro izključno njemu samemu se imamo Slovenci zahvaliti, da imamo obrtno šolstvo na tako lepo razviti primeroma visoki stopinji.

Ranjki pa se ni udejstvoval samo kot obrtni šolnik in učitelj, temveč je prijel tudi za znanstveno pero in nam napisal lepo število knjig, znanstvenih razprav in člankov. Spisal je med drugim:

1. Električna in nje proizvodnja in uporaba.
2. Ljubljansko barje.
3. Barve in njih uporaba v ornamentiki.
4. Voda s posebnim ozirom na ljubljanske razmere.
5. Gorenjska kotlina in ljubljanski vodovod.

Spisal je veliko število daljših in krajših člankov in razprav v raznih listih, tako n. pr. v Ljubljanskem Zvonu, Sloven. Matici itd.

Iv. Šubica so vpoštevali povsod kot treznega, preudarnega svetovalca, mentorja, sodnika in razsodnika. Klicali so ga k raznim posvetovanjem in anketam, izvolili so ga za razsojevalca in predsednika v raznih komisijah. Bil je konservator centralne komisije za umetniške in zgodovinske spomenike.

Končujem. Velezaslužni g. Iv. Šubic je bil mož na svojem mestu. Bil je bistroviden in dalekoviden. Imel je jasno začrtan cilj pred seboj.

Da kratko označim njegov značaj, njegovo delovanje, rečem samo: bil je mož dela. Točen kot dobra, precizna ura, vztrajen in priden kot mravlja, kot človek dober, prijazen, vljuden, a vedno dostojen, resen. Za pameten pogovor in navset vedno na razpolago. Bil je delaven, neumorno delaven in koristen član človeške družbe. Iskal ni časti in posvetne slave — pač pa dobrobit naroda, kateremu je zvesto služil do zadnjega zdiha. — Mož, junak na polju sloven. obrtnega šolstva, bodi Ti ohranjen časten spomin in večna slava. Hvaležnost Slovencev bo Tvoj — večni spomenik!

K. Skulj:

Ost državnega centralizma.

Ne da se tajiti, da težo današnjega časa v gospodarskem oziru občuti danes vsak stan. Denarja ni, velika industrija se zastavlja, trgovina pojema, kmečko gospodarstvo peša, a najbolj pa občuti še sedanja mala obrt, kako današnji čas naravnost davi produktivne sloje. Pa ta ali oni si more še kako pomagati, industrija si zmanjša obseg podjetja, trgovec ustavi nakup v dosedanji množini, kmet si zmanjša izdatke z odpovedjo te ali one potrebščine, le obrtnik, o ne more nikamor. Obrtnik je odvisen od svoje delavnice, če jo malo zmanjša, je že v nevarnosti ves njegov obstoj, če zapre za kratek čas obrat, kam naj gre z družino, ko nima drugega kot svojo delavnico, marljive roke — a nima zemlje, morda nitj lastne hiše ne, nima prihrankov, nima kredita. Ni čuda tedaj, da ni bilo v zadnjih letih obrtniškega zborovanja, kjer ne bi klicali združeni obrtniki: »Pomagajte nam s cenanim kreditom«. Na eni strani tišči obrtnika težka industrija, na drugi strani ga davi nedejnarni čas, država pa pošilja vedno odloke in davke. Ni ga dinarja pri obrtniku, ki bi ostal davkarji opažen. Davčna oblast plane po njem in padajo naklade, doklade.

V samopomoči išče obrtnik rešitve, a premnogo žal jih je, ki obupavajo nad lastno organizacijo, nad lastnim ognjiščem.

Obrtni stan tvori enega izmed onih stalnih stebrov, ki so glavna opora državi. Zato je opravičeno namenil obrtnik svoj proseči glas na državo: »pomagaj mi, da ne utonem«. Ker so bil glasovi le prejak, se je vendar zbudila vladajoča belgrajska gospoda in pripravila zadostno pomoč obrtnikom cele države. Ministrstvo za trgovino in industrijo je zamislilo načrt, kako pomoči obrtniku. Baš ta načrt pa nam kaže, kaj ima obrtnik in sploh delaven človek pričakovati od sedanje belgrajske gospode. Često se namreč politiki Slovenske ljudske stranke podtika, da vsa smer njenega dela je hujskanje proti srbskemu narodu in prerivanje za korite. Zdaj pa glejmo vladne načrte:

Minister dr. Kojić je predložil parlamentu načrt zakona, ki osvetli marsikaj. Načrt je kratek, kot ena stran abecednika, a zavit, kot zadnja stran štembiljskih bukvic. Zakonski načrt zamišlja Obrtno banko, ki naj bo sestavljena kot druge velike banke. Delež bodi 100 Din., kapital 40.000.000 Din., od tega plača država 15 milijonov Din., vplača delež, dobi obresti, le država ne vzame nikakih obresti. Delež lahko vzame vsakdo. Banko vodi upravni odbor, a član odbora more biti le oni, ki plača 15 deležev — 1500 Din. Članov odbora je 24, a od teh bodi 12 v Belgradu stanujočih in od teh 12 se voli 8 upravnikov, ki tvorijo izvršilni odbor banke in za važnejše posle jih zadostuje tudi 5. Nadzorstveni član pa ima pravico postati samo oni, ki plača 100 delnic, torej 10.000 Din.

Upravni odbor — tako nadalje govori pravilnik — ima glavni del čistega dobička, in se razdeli med upravne svetnike. Država imenuje svojega komisarja na stroške banke. Glas na obnem zboru ima le oni, ki ima tri delnice, a preko 10 glasov nima nikdo. Tak je ustroj banke. Kaj pa naj dobi obrtnik? Takole bo šlo: Posojilo dobe oni, ki ga je določilo 8 gospodov upravnega sveta iz Belgrada, a vsak obrtnik bi moral imeti

tekoči račun pri banki. Tekoči račun pa mora biti pokrit, to je, vsak mora podati toliko poročstva banki, kolikor ima dolga, torej, če nima obrtnik toliko lastnega premoženja, moral bi dobiti osebnega poroka, kar bi bilo isto, kot posojilo samo. Obresti ne bi smele biti višje, kot dvakratne obresti Narodne banke.

Banka bi seveda bila v Belgradu! Popolnoma nepotrebno je razlagati, komu bi bila v prid zamišljena banka, saj zgoraj opisana pravila prejasno kažejo svojo ost. Še bolj razumljivo pa bo vse to, če se vprašamo, kdo pa je sestavil ta načrt? Brezdomno bi moral minister se posvetovati z zastopniki obrtnikov, jih vprašati za njih mnenje, njim predložiti načrt zakona ter nato šele sestaviti pravilnik in zakon sam. A minister ni nikoga drugega vprašal za mnenje kot obrtno zbornico v Belgradu, zato je jasno, da bi ne imel nikdo drugi dobička kot belgrajski obrtniki, a od teh le oni, ki bi bili po godu onim 8. možem v upravnem odboru, katere zahteva minister, da so vsi v Belgradu, povsem jasno in kratko rečeno: Obrtna banka bi ne bila nič drugega, kot korito za belgrajsko slovito žlaho Pašiča in njegovih prijateljev.

Kaj bi imeli mi Slovenci in Hrvatje? Pravico plačevati deleže in pa da bi s svojimi davki zlagali onih 15. milj. Din., ki bi jih država vložila v banko. Povdarimo, da obresti od vseh 15 milijonov Din. bi banka vzela, država ne bi dobila niti vinarja, tako bi se državni denar razveljavil one obresti deležev in še več ne tantijeme.

Ali imaš kaj v tej banki, kar bi utegnili koristiti slovenskemu obrtniku? Nič! Načrt pomoči mora biti docela drugi — kot povdarjamo v politiki avtonomije Slovenije. Tako čisto tam povdarjamo avtonomijo banke za Slovenijo to je: Za Slovence naj se ustanovi avtonomna banka v Ljubljani, isto v Zagrebu za Hrvate.

Banka ne potrebuje zlato-bleščečih prostorov, ofrakanih direktorjev in sebičnih upravnih svetnikov, ki vsak korak bogato zaračunajo, temveč mora biti zidana po principu: cenena uprava banke in čim manjši kredit obrtniku. Imamo svoje organizacije strokovne in delavne, imamo že tam upravo, zato naj država te najprvo podpre in zadovoljni bomo. Če pa je že večje koristi v sedanjem finančno-upravnem oziru razvitem času boljša banka, hočemo tako obliko, kot smo zgoraj omenili. Iz zgoraj omenjenega načrta, ki ga je vlada predložila, pa se jim kaže ona ost, ki nas povsod bode in izžema — upravni centralizem, ki ne izsesava le kmeta, delavca in druge stanove, marveč tudi obrtnika in ga hoče tudi tam, kjer pričakuje obrtnik svojo rešitev. Zato je treba tudi obrtniku, da se združi in gre za tem, da se bodoči centralizem docela zbije.

Stavbena higijena.

Dodatno k člankom v lanskem letu o stavbeni obrti, nam g. Ivan Ogrin pošilja sledeči članek:

Neločljivo k stavbeni obrti spada tudi stavbena higijena. Še veliko bolj popolno se je razvila stavbena higijena v zadnjih 40. letih kot pa stavbena veda na konstruktivnem polju. Pri zgradbi modernih stavb je higijena tako važen faktor, da se z ozirom na svetlobo notranjih prostorov mora marsikateri drugi faktor umakniti. Isto važnost kot na svetlobo se polaga tudi na prezračevanje prostorov, zdravo kurjavo in razsvetljava. Eno glavnih zahtev stavbene higijene je pa vsekakor dobra kanalizacija in vodovod z dobro pitno vodo.

Svetloba.

Kake neprecenljive vrednosti je svetloba za zdrava stanovanja, o tem so bili že stavbeniki zdavnaj na jasnem, ker so stanovanjske hiše, v katerih prebiva človek skoro polovico svojega življenja, postavljali v prav določeni smeri z ozirom na solčno svetlobo. Ni torej vseeno, kako je naša hiša obrnjena s sobami, v katerih spimo in se drugače dalj časa v njih mudimo. Take sobe postavljamo, če le mogoče proti vzhodu in južni solčni strani. Dočim pustimo prostore proti severu

za manj važno uporabo, kot stopnišče, stranišče, shrambe in celo kuhinjo. S tem, da obrnemo važne prostore stavbe proti solčni svetlobi, ne dosežemo samo tega, da svetlobni žarki uničijo vse škodljive bacile, temveč imamo tudi prostore veliko bolj razsvetljene, kakor pa, če bi svetloba padala v prostore samo iz senčne strani. Sedanje moderne stavbe nimajo več slučajnih okenskih odprtín, temveč so to po gotovih predpisih določene ploskve in sicer se vzame $\frac{1}{8}$ do $\frac{1}{12}$ tal dotičnega prostora, katerega hočemo razsvetliti. Koliko se je v tem prejšnje čase grešilo, ni mogoče niti vsega pregledati. Če pogledamo naše stare temne hiše, kjer so že hodniki in vhodi popolnoma temni pri najboljši dnevni svetlobi, nam je čisto lahko umljivo, da se mora v takih prostorih čestokrat že podnevi uporabljati umetno luč. Projektantu takih zgradb čisto gotovo še na misel ni prišlo, kako veliko socialno krivico je zagrešil, ko je oddal tako zgrajeno stanovanje človeškemu rodu.

Zrak.

O kakem rednem izmenjavanju slabega zraka z dobrim pri starih poslopjih ni govora. Da bi se skrbelo za ventilacijske naprave, ki naj bi dovajale dober in odvajale sprijen zrak v stanovanjske prostore, za to ni bilo pred leti pravega umevanja. Danes je v tem oziru precej drugače. Ne glede na tozadevne odredbe se projektanti sami zavedajo socialne dolžnosti za preskrbo zdravih stanovanj in ni je skoro hiše, še tem manj večje zgradbe, ki je namenjena za javne lokale, koder se v istem času giblje več ljudi, kakor restavracije, kavarne, čitalnice, gledališča, zborovalne dvorane itd. brez moderne ventilacije. Te ventilacije pa ne menjavajo samo poljubno množino zraka, ampak je vse proračunano na gotovo število ljudi, upoštevajoč množino svežega zraka, ki je v gotovem času potreben za posameznega človeka. Posebno se še skrbi za ventilacije pri shrambah, kuhinjah, straniščih, kletih in hlevih. Način ventiliranja je lahko priprost brez vsakih posebnih priprav, ali pa se stavbena tehnika poslužuje ventilatorjev na električni pogon. Glavno je, da se zrak pretaka in omogoči lahek odhod sprijenemu zraku, ter ga nadomesti s svežim. Za dohod dobrega zraka je že pri stavbah kolikor toliko preskrbljeno samo od sebe, ker vsaki opečni zid pušča več ali manj zraka skozi svojo plast, nadalje se tudi pri zaprtih oknih in vratih vtihotapi več ali manj svežega zraka. Medtem ko se sprijeni zrak ne umakne drugače, da se mu umetno napravi pot s pomočjo ventilacije.

Toplota

Da je človeku udobno prebivati v stanovanju, je nujno potrebno toploto v notranjih prostorih vzdržati na čisto gotovi višini, ker kakor velika vročina, tako tudi prehud mraz muči človeško telo. Za mrzle čase, to je predvsem za zimo so stanovanja opremljena s pečmi, katere ogrevajo mrzli zrak in tako pripomorejo do prijetnega gibanja v sobanah. Najprikladnejše peči, ki proizvajajo primerno toploto in suh zrak ter obdržijo dalj časa pridobljeno toploto, so vsekakor lončene peči. Za lokale, ki naj se hitro segrejejo, se pa že dobi danes različne pločevinaste peči, ki so po različnih konstrukcijah obzidane z ognjatrdno opeko. Za večja poslopja in javne lokale pa se zelo uspešno uporablja centralna kurjava, ki je tudi zadeva novjših higijeničnih iznajdb. Naprav za centralno kurjavo razločujemo več vrst. Lahko se pretaka segreti zrak po nalašč zato prirejenih kanalih, ali da se para izpelje po ceveh iz centralnega kurišča, ali pa, da se pusti vročo vodo pretakati po ceveh. Pri vseh teh napravah je eno skupno in sicer to, da se segreva notranji prostor s pomočjo segretega zraka, pare ali vroče vode. Te vrste naprav so vsekakor zelo udobne, ki proizvajajo enakomerno toploto po celem posloplju in odstranijo vse neprijetnosti, ki so združene s kurjenjem peči, bodisi glede dima ali onesnaženja prostorov s kurivom. Velike važnosti je tudi ekonomska stran te kurjave, ki veliko ceneje proizvaja toploto za m³ prostora, kot pa druge peči. Seveda pa centralna kurjava s svojimi vrlinami pride v poštev šele pri večjih zgradbah, kjer bi se drugače moralo kuriti nešteto sob, kakor v hotelih, institutih itd.

Razne instalacije.

Med najbolj važne naprave moderne higijene je prištevati čisto gotovo vodovod. Že Rimljani so poznali vodovod in so se ga splošno posluževali. Staro rimljansko mesto Emona je tudi že imelo vodovod, ki je bil izpeljan izpod Polhograjskih hribov. Ta vodovod seveda ni bil na tem višku moderne izpeljave, kot so današnji vodovodi, ko se zdrava pitna voda pretaka globoko pod zemljo v pocinkanih ceveh, s precejšnim pritiskom od skupnega nabitralnika, pa do iztočnih pip. Malo težko bi bilo v sedanjih časih bivati v večjih mestih brez vodovoda. Kje bi dobili za toliko prebivalstva dobro pitno vodo, nadalje vodo za kuhanje in umivanje. Vse moderne kopalne naprave, kakor tudi higijenična odvajanja fekalij in stranišč bi bila nemogoča brez vodovoda. Niti misliti si danes ne moremo količkaj boljše stanovanje, uradniško ali delavsko, brez preje omenjenih naprav, kakor kopalnice in pa moderna stranišča, kjer se po popolnoma hermetično tvorjenih ceveh odvajajo fekalije v moderno opravljene javne kanalizacije. Tehnika današnjega časa pa nudi stanovalcu še več. S pomočjo plina si v nekaj minutah brez vsakih večjih priprav lahko segreje mrzlo vodo in tako poljubno človek sam regulira toploto vode, v kateri se namerava kopati. Tudi moderni umivalniki so v kopalnicah pripravljene za gorko in mrzlo vodo. Če se pomisli na čase, ko je bilo treba vodo vzdigovati iz vodnjakov in voziti od daljnih potokov, je nujnost vodovoda dovolj utemeljena in naprava istih tako važna, kot nobena druga. Še tako majhen kraj ne sme zaostati za večjimi mesti in trgi, ki že uživajo dobrote dobrega vodovoda.

Misel splošne kreditne zadruga.

Naše obrtništvo se je po vojni začelo hitro dvigati podobno kakor trgovina in industrija. Ne le popraviti in nadomestiti, kar je vojna uničila, je bilo potrebno. Potrebno je bilo tudi v novih razmerah, v svobodni narodni državi dvigniti se na onj položaj, ki v gospodarsko urejeni in nacionalni enokopravni državi pripada obrtniku.

V modernem gospodarstvu pa velja vseskozi pravilo, da ni gospodarskega napredka brez kapitala. Tudi obrtništvo je začutilo, da je za njegov dvig kapital neobhodno potreben. In ker je bilo tedaj denarja dovolj in je bil denar tudi primeroma zelo po ceni (saj so se dobivali krediti tedaj po 4, 5, 6 % celó pri bankah), si žalibog v tem najodločilnejšem in najpripravnejšem momentu ni ustvarilo lastne kreditne organizacije. Prepričano je bilo, da kakor mu banke sedaj popolnoma zadostujejo, tako mu bodo vedno tudi v bodočnosti. Dasi so se po vojni v veliki meri snovale produktivne zadruga obrtnikov, bodisi za skupno produkcijo, bodisi za nabavo sirovin, bodisi za skupno prodajo izdelkov ali za skupno uporabo strojev, se razen par izjem obrtno kreditne zadruga sploh niso snovale. Kot tako izjemo navajamo Obrtno-kreditno zadrugo v Ljubljani, ki pa je svoje delovanje omenjati na najožji krog nekaj oseb.

Kmalu pa je začetna preobilica denarja ponehala. V sled stacionarne denarne krize se je obrestna mera neprestano dvigala in banke so prav kmalu navile obrestno mero na 20 do 24 %. Tedaj je obrtništvo sprevidelo, da pri takih razmerah, pri tako dragem kapitalu napredek obrtnika ne bo mogoč. Nasprotno, pokazalo se je, da so celó naši najboljši obrtniki, ki so v prvem razmahu pogumno zasnovali svoja podjetja z bančnim kapitalom, prišli v popolno odvisnost od bank in so po računu mogli z žalostjo ugotoviti, da ne delajo več za se, ampak za banko, kateri morajo plačevati 24 % od izposojenega kapitala.

Lanski občni zbor Jugoslovanske obrtne zveze se je zato moral pečati z vprašanjem obrtniškega kredita. Sprožila se je tedaj misel splošne kreditne zadruga, ki naj bi na eni strani obrtnika osvobodila od bank in njihovega oderuštva, na drugi strani pa zbiral ves razpoložljivi obrtniški denar in ga vodila tja, kjer ga je potreba, kjer je za dvig obrti najbolj plodovit. Te zadruga naj bi izvajale gospodarsko osamosvojitvev obrtnika po načelu: »Obrtniški denar obrtniku.«

Žalibog se je dosedaj ponovno povdarjalo, da je najmanj zavesti skupnosti, vzajemnosti ravno med obrtniki, da med obrtniki vlada sebičnost. To je posledica dolgotrajnega pomanjkanja organizacije, ne mislim strokovne, ampak ravno gospodarske. Ali ne bi ravno obrtne-kreditne zadruga bila nekaka šola skupnosti, kakor so hranilnice in posojilnice bile in so še najboljša šola skupnosti za male ljudi, zlasti za kmete? V teh zadrugah bo korist gospodarske skupnosti obrtnika vsak obrtnik izkušal v svoj prid. Najbolj pa bodo to korist uvideli oni, ki so bili dosedaj vsled pomanjkanja te skupnosti navezani na bančni kredit in so v zadnjem času, kot smo zgoraj povdarjali, postali naravnost sužnji bančnega kapitala.

Nemško obrtništvo je že davno našlo pot skupnosti, po kateri ga je vodil Schulze-Delitzsch. In ako stoji danes nemško obrtništvo kljub svetovni vojni, porazu in reparacijskim bremenom Nemčije tako visoko. Ako se kljub groznim reparacijskim bremenom krepko drži, je to radi tega, ker je v svojih obrtno-kreditnih zadrugah imelo ne le organizacijo za obrtniški kapital, nego je v njih imelo tudi svojo šolo za skupnost in vzajemnost.

Pogosto se slišijo iz obrtniških krogov pritožbe, da se zahteva pomoč in podpora raznim stanovom. Le za obrtnika se nihče ne zmeni. **Ne zahtevajte pomoči od drugih, ustvarite si samj pomoč v zadrugah!** Pomoč, ki jo dobite od države ali od kod drugod, ni trajna in zato dejansko ne bo pomagala obrtništvu k napredku. Trajno pomoč si morate ustvariti iz samih sebe, iz združenja k skupnosti. Vsi oni, ki bodo nalagali odvišen denar v tako splošno obrtno-kreditno zadrugo, bodo lahko imeli zavest, da ne le obrtniškem zavodu pomagajo do moči, ampak da pomagajo k boljšemu gospodarstvu tudi drugemu obrtniku, ki še ni v tako srečnem položaju, da bi imel odviše in jih nalagal v obrtno kreditno zadrugo. Pridobivali pa bodo s tem pravico, da zadruga tudi njim pomaga, ako pridejo v zadrego. Ne bo jim treba v takem slučaju prodati svoje samostojnosti in povrh plačevati banki še tako visoke obresti, da dejansko oni od svoje obrti bedno žive, banka pa izplačuje iz oderuških obrestí visoke dividende in si še nabira obilne rezerve.

J. B.

Zborovanje trgovske in obrtne zbornice.

Trgovska in obrtna zbornica je v svoji seji z družjenih odsekov dne 28. marca obravnavala razna važna gospodarska vprašanja. Med drugimi je sledilo poročilo zborničnega svetnika g. Ložarja, člana Jugoslovanske Obrtne zveze o obrtništvu in licitaciji državnih dobav. V daljšem referatu je opisal vse težkoče, ki jih storijo državne oblasti udeležencem licitacij državnih dobav, ki onemogočujejo večini obrtništva uspešno udeležbo. Predlagal je, da se zniža kavcija pri državnih dobavah od 5 vsaj na 1 % nabavne vrednosti; ponudbe obrtnikov se naj upoštevajo tudi takrat če so pri sicer enakih pogojih do 10 % višje od onih, ki jih stavijo inozemske tvrdke; prevzem surovin in oddaje izdelkov naj bi se izvršil po možnosti na sedežu dobavljalca. Nakazilo plačila se ima izvršiti takoj po predaji in odobritvi blaga. Dodatno k predlogu g. svetnika Ložarja se je predlagalo, naj se pri sestavi vloge tudi interesi mesarjev in pekov upoštevajo, ki so pri dobavah posebno prizadeti.

Nato je g. zbornični svetnik Zdravec obširno poročal o nameravani ustanovitvi državne Obrtne banke. Grajal je postopanje vlade, ki ni smatrala za potrebno, da bi pri izdelavi zakona o banki ter bančnega statuta zaslišala tudi mnenje obrtniških krogov iz Slovenije. Stavil je predlog, naj se naslovi na ministrstvo trgovine in industrije spomenica, v kateri se v glavnem zahteva; Firma banke naj se glasi: »Državna obrtna banka.« Ta naj bo delniška družba. V treh mesecih po ustanovitvi centrale naj se otvorijo filiale v Ljubljani in Mariboru, ki bi v poslovanju bile popolnoma neodvisne od centrale. V statutih mora biti določen ključ za dodelitev kreditov in razdelitev dobička. Kredite bi določala filialka sama, po njihovem upravnem svetu.

Dohodnina za I. 1923.

Glede dohodnine so se potegovali naši poslanci in tudi naša Trgovska in obrtniška zbornica, da se zviša eksistenčni minimum in obenem, da bi se znižala davčna lestvica.

Eksistenčni minimum, to je oni znesek dohodka, do katerega ni treba plačevati dohodnine, je znašala za leti 1921 in 1922, 2.500 Din. Kakor znano že iz časniških poročil, se je ta znesek povišal za leti 1923 in 1924 na 5000 Din., kar pa je za sedanje razmere še vedno nezadostno. Ali se je znižala tudi davčna lestvica, nam v tem trenutku še ni znano; zvedeli bomo šele iz finančnega zakona, takoj, ko se razglasi. (Medtem se je finančni zakon že razglasil. Lestvica je ostala neizpremenjena, torej tako, da smo jo podali čitateljem v letošnji prvi številki.)

Davčna oblastva imajo pa priredbo dohodnine za I. 1923 večinoma že vso pripravljeno in kakor hitro bo izšel finančni zakon za leto 1923 in 1924, bodo preračunili od že ugotovljenih dohodkov samo še davek in bodo razposlali predpisane sezname na občine v razgrnitev in vpogled posameznim davčnim zavezancem.

To se bo zgodilo predvidoma že meseca maja ali pa vsaj junija. Tu ali tam se zna zavleči razgrnitev seveda tudi do meseca julija.

Našim čitateljem priporočamo torej, da pazijo te tri mesece kar najbolj, da ne prezro te razgrnitve. Kakor hitro bo županstvo objavilo, da so izkazji razgrnjeni na vpogled, naj vsak takoj gre k županstvu in pogleda, če je tudi on vpisan in koliko mu je predpisane dohodnine.

Kakor hitro bo razglašen finančni zakon, bomo priobčili tudi davčno lestvico, tako da si bo lahko vsak izračunal dohodek, ki mu ga je določila cenilna komisija, če bi v seznamih ne bil dohodek že tako naveden.

Ako bi videl kdo, da je njegov dohodek pretirano visoko vzeti, naj poižve pri davčnem okrajnem oblastvu (v Ljubljani pri davčni administraciji), če mogoče osebno, kako se mu je izračunal dohodek za zemljišče, kako za hišo, kako za obrt, itd. Če pa ne more iti osebno k davčnemu oblastvu, ali pa če bi oblastvo ne hotelo tega brez prošnje povedati, naj vloži takoj vlogo, kolkovano s 5 Din., v kateri naj prosí za naznanitev natančne odmerne podlage glede dohodnine za I. 1923.

Ta prošnja naj se vloži takoj po petnajstem dnevu, računjeno od prvega dne razgrnitve.

Če bodo predpisni sezname razgrnjeni pri županstvu na primer od 1. do 15. maja, naj se vloži ta prošnja takoj, dne 16. ali 17. maja. Na ta način bo imel prosilec potem, ko bo dobil odgovor (odmerno podlago), še vedno 14, oziroma 13 dni časa za vložitev priziva.

Prizive je vlagati namreč v 15. dneh po zadnjem dnevu razgrnitve, v našem primeru torej od 16. do 30. maja. Če pa se prosi v teh 15 dneh za naznanitev odmerne podlage, se dnevi od vložitve prošnje pa dokler ne pride odgovor, v petnajst-dnevni rok ne štejejo.

Priziv je kolkovati s kolkom za 20 Din. Morebitne priloge morajo biti kolkovane po vsaj z 2 Din.

Davčni uradi so dohodnino za leto 1923 že lani pobirali in sicer provizorično po višini odmere za I. 1922. Ravnotako bodo pobirali dohodnino tudi za I. 1924, kar po prejšnjem predpisu, dokler ne bo končno odmerjena tudi za I. 1924, kar se zna zgoditi šele proti koncu leta.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v II. četrletju 1924.

1. Dospelost direktnih davkov. Dne 1. maja t. l. zapade v plačilo drugi obrok davkov za I. 1924. Ako davek za I. 1924 še ni predpisan, je plačati obrok po višini zadnjega definitivnega predpisa. V tej izmeri plačani obroki se obračunijo povodom definitivnega predpisa za leto 1924.

V 14. dneh po dospelosti še neporavnani davki se prisilno izterjajo, za kar se zaračunajo poleg zamudnih obresti

še eksekucijske pristojbine, ki znašajo samo za opomin že 4% terjanega zneska.

2. Posebna pridobnina. Javni računodaji zavezana podjetja so dolžna vsako leto tekom 14 dni po odobritvi računskega zaključka, a najkasneje do 30. junija predložiti napoved za odmero posebne pridobnine.

3. Rentnina. Denarni zavodi so dolžni odpremiti rentnino od obresti, izplačanih ali pripisanih v I. četrletju 1924, do 14. aprila 1924.

4. Dohodnina od službenih prejemkov. Službodajalci, ki pobirajo dohodnino z odbitkom od stalnih ali izpremenljivih službenih prejemkov, so dolžni tekom I. četrletja 1924, pobrane zneske odpremiti pristojnemu davčnemu uradu do 24. aprila 1924.

5. Invalidski davek. Denarni zavodi so dolžni predložiti davčnim oblastvom do 30. aprila t. l. obračun o invalidskem davku, ki odpade na izplačane ali pripisane obresti hranilnih vlog I. 1923, kolikor presega celotno 100 Din.

6. Davek na poslovni promet. Davkoplačevalci, ki so zavezani voditi knjigo opravljenega prometa, so dolžni do 30. aprila 1924 odpremiti s posebno prijavo davek za I. četrletje 1924.

Ostali davkoplačevalci, ki plačujejo na poslovni promet pavšalno, to je po višini prometa, opravljenega v letu 1923, so zavezani plačati sočasno z ostalimi davki tudi drugi obrok davka na poslovni promet, predpisanega za I. 1924, v primeru pa, da ta še ni predpisan, v izmeri predpisa za I. 1923.

7. Dopolnilna prenosna taksa. Drugi obrok za takšno periodo 1924/25 dopolnilne prenosne takse, kolikor presega letni predpis znesek 500 Din., je plačati od dne 1. do vstetega dne 16. aprila t. l.

Kdor ne predloži predpisane vsote v tem roku, plača poleg redne takse in 6% zamudnih obresti še dvakratni znesek nepoložene takse.

8. Davčni predpisni izkazji. Davčna oblastva razgrinjajo predpisne izkaze praviloma prvih 15 dni vsakega četrletja v drugem četrletju t. l., torej od 1. do 15. aprila t. l.

Rok za vložitev prizivov proti davkom, predpisanim v izkazu, ki se razgrnejo v omenjenem času, poteče po preteku nadaljnjih 15 dni, to je koncem aprila t. l.

Davčne zadeve.

Državne trošarine. V založbi trgovske in obrtniške zbornice za Slovenijo v Ljubljani je izšla te dni poljudna razprava o trošarinskih predpisih izpod peresa odličnega strokovnjaka gospoda Maksa Kostanjevca, višjega finančnega svetnika v Ljubljani. Gospodu pisatelju se je v polni meri posrečilo izpolniti težko nalogo, da v poljudni obliki nudi vsakomur pojasnilo v zamotanih trošarinskih predpisih, v katerih je orijentacija tem težja, ker se postopoma izenačujejo. Posebno vrednost pa ima razprava v tem, da izčrpno pojasnjuje na eni strani pravice, na drugi strani pa dolžnosti, ki jih nalagajo strankam trošarinski predpisi. Knjiga, ki je za svoj obseg in eminentno važnost za gospodarske kroge jako po ceni — izvod velja le 10 Din., — se dobiva v vseh večjih knjigarnah ter pri založniku, trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Davek na poslovni promet. Mnogo se je zadnje čase razpravljalo pri obrtnih organizacijah o davku na poslovni promet. Ker je ta davek najbolj krivičen, kolikor jih poznamo, je čisto umljivo, da se vedno bolj in bolj v obrtniških organizacijah pojavljajo zahteve, da se ta davek v najkrajšem času odpravi. Te zahteve so že dospele na merodajna mesta in celo povzročile preneglo veselo novico, da se merodajni ministri v Beogradu obljubili belgrajskim obrtnikom znižati ta davek vsaj za polovico počenši z I. 1925.

Obrtne zadruge in takse. V Uradnem listu št. 1. je razglášena naredba o oprostitvi zadrug od plačevanja taks. Iz te povzamemo sledeče:

Po predpisih členov 95. in 98. zakona o poljedelskih in obrtnih zadruga z dne 3. decembra 1898, člena 262. finančne-

ga zakona za leto 1922/23 po predpisu točke 15. člena 6. zakona o taksah in po zahtevi ministrstva za poljedelstvo in vode z dne 15. decembra 1923, št. 41.886/VI., odrejam:

Vse poljedelske in obrtne zadruge, njih sreske, okrožne, deželne in glavne zveze, ustanovljene po zakonu o poljedelskih in obrtnih zadrugah z dne 3. decembra 1898. in zveze najmanj 20 zadrug in njih zadruge če dotična zveza in njene zadruge po svojih statutih ne dele članov na zadružne deleže dividend, niti ne daje članom svojih upravnih in nadzorstvenih odborov tantiem, in če se njih rezervni fondi nikakor in nikoli ne smejo razdeliti med člane, so oproščene plačevanja taks.

Nato navaja konkretne slučaje oprostitev in koncem med drugim omenja, da to velja tudi za Zadružne zveze v Sloveniji in njene zadruge.

Osebná dohodnina. Dne 9. aprila je g. delegat financ Šavnik objavil članek, v katerem podaja podrejenim davčnim okrajnim oblastvom potrebne instrukcije radi določevanja osebne dohodnine za leto 1923, in navaja način pobiranja omenjenega davka. V okrožnici precej jasno svari uradnike pred krivičnim tolmačenjem zakona in jih opozarja na težko plačilno možnost slovenskih davkoplačevalcev. K tej okrožnici bi želeli samo to, da bi se vsaj to izvršilo, kar je v nje razloženo in marsikateri obrtnik bi lažje prenašal davčna bremena, kakor jih pa do sedaj.

Iz obrtnih zvez.

Obrtna zveza za mesto Ljubljana.

nam poroča:

Kakor povsodi, se tudi pri nas pozna gospodarska kriza. Večina prebivalstva ljubljanskega mesta sestoji iz delavstva in državnega, kakor privatnega uradništva. Ti sloji, ki so naši glavni odjemalci in naročniki, so vsled rastoče denarne krize in brezposelnosti primorani, omejiti se na skrajni minimum. Ker obrtniki nimamo nobenega pravega obratnega kapitala in eventualnih rezerv, kakor jih ima industrija pripravljene za stagnacije, smo pri vsaki najmanjši krizi ravno mi mali obrtniki predvsem najobčutnejše prizadeti. Razsoden človek bi mislil, da bo davčni urad vsaj nekoliko upošteval naš težki položaj in malo omilil izžemanje slovenskega obrtništva. A kdor bi kaj takega pričakoval, se zelo moti. Ravno nasprotno. Zdaj, v tem najhujšem času dežujejo najstrožji odloki glede plačevanja davka za boljše, debela leta nazaj. Kako nesmiselno je to urejeno, ve samo obrtnik, kateri občuti to na lastni koži. Malo preveč zahteva državni urad od ubogega obrtnika z enim ali dvema pomočnikoma in ravno toliko vajenci, da bo znal tako kalkulirati svoje izdelke, da bo vsled pritiranih nakladno zaračunanih davkov pravo ceno zadel, ne da bi prišel v konflikt z odredbo, ki odreja višino zasluzka. Čudimo se samo temu, da naši državni finančni uradniki še veliko huje tolmačijo že itak pretirane odredbe iz Beograda, kakor jih sam Beograd zamislil. Priporočljivo bi bilo, da zamenjajo merodajni davčni referenti svoje mesto s čevljarškim stolčkom in dreto ali mizarškim skobelnikom, delati dnevno najmanj 10 ur in nato zvečer poizkusili sestaviti dnevno bifanco, da se vendar enkrat prepričajo, kako kruto krivico delajo malemu obrtniku pri odmeri dohodkov po geslu: »Velike se izpušča, male se obeša.«

Drugo zlo je pa konkurenca industrije. Obrtnik mora delo izvršiti večina brez strojev, medtem, ko je veleindustrija opremljena z najpopolnejšimi stroji, ki hitro in ceno izdelujejo. Da taki izdelki niso toliko solidni, kot z ročnim delom izvršeni, to današnji odjemalci popolnoma nič ne upoštevajo, ker jim je glavno samo momentana cena. Tudi mi obrtniki smo prisiljeni zapustiti vsaj v glavnem ročno delo in se poslužiti strojev ter tako za silo vzdržati konkurenco. Tu pa smo v Ljubljani popolnoma prepuščeni nemili usodi, ker pri največji protekciji ni mogoče dobiti električne sile za pogon strojev, ker je nekdanji liberalni občinski svet prespal predvojno dobo

in ni pravočasno poskrbel za povečanje že obstoječe mestne parne elektrarne. Sedanji občinski svet je vzel v pretres to aktualno vprašanje in se obrnil na razne priznane strokovnjake za najugodnejšo rešitev tega vprašanja. Vsa tozadevna debata in kritika, ki se razvija v zadnjem času na sestankih v Akademskem domu, zvenj v dvoje: 1. občina naj gradi lastno vodno električno centralo na Savi, ali naj se pa priklopi na Falsko elektrarno in kupi pri inozemski družbi elektriko za svoje mesto. Prvi način rešitve elektrifikacije Ljubljane zahteva velike finančne žrtve, katere občina in najbrže v današnjih časih vsa Slovenija ne premore. Drugi način rešitve je finančno lažje izpeljiv, ima pa eno veliko hibo, da je podjetje v tujih rokah in tako kolikor toliko pod vplivom nam nasprotnih finančnih skupin. Kako se bodo strokovnjaki odločili predlagati občinskemu svetu glede elektrifikacije Ljubljane, je danes še precej nejasno. Za nas, ljubljanske in okoliške obrtnike je važno samo eno in sicer: Dajte nam hitro in poceni električni tok, da bomo mogli s pomočjo strojev vzdržati v tem hudem konkurenčnem boju z industrijo!

Občni zbor Obrtne zveze v Metliki

se vrši v nedeljo, dne 11. maja ob 1. uri popoldne v prostorih Obrtnega doma.

Poročilo o občnem zboru Obrtne zveze v Žireh.

ki se je vršil dne 19. marca 1924.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči: Martin Kopač, čevljar; Matija Zajec, čevljar; Matija Cankar, mizar; Gregor Kopač, krojač; Matevž Pečeli, čevljar.

Dnevni red: Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; Poročilo načelstva; Volitev novega odbora; Slučajnosti.

Novo mesto.

Naša okrajna Obrtna zveza je priredila na Jožefovo obrtni praznik s prav lepim sporedom. Pred polno dvorano Rokodelskega doma so zabrenkali tamburaši pod vodstvom g. Zefrana več mičnih komadov, katerim sta sledili deklamaciji, petje moškega zbora, obstoječega iz obrtnikov. Mnogo smeha je zbudil kuplet »Benjamin in Longin«, kakor tudi igra »Raztresenca«. Publika je odšla zadovoljna in hvaležna obrtni organizaciji, katera ji je pripravila tako lep zabaven večer. Obrtni praznik je zaključila prosta zabava.

Obrtna zveza v Mariboru

poroča: Na Jožefovo, dne 19. marca se je vršil občni zbor naše zveze, v kateri so organizirani naši obrtniki iz gornjega dela Štajerske. Ob zelo lepi udeležbi je otvoril občni zbor tamošnji predsednik, g. Ivan Lorber in ga spretno vodil.

Član Jugoslovanskega kluba, g. poslanec Falež, ki se živo zanima za obrtna vprašanja, je obrazložil potrebe in težnje obrtnega stanu v naši državi ter naslikal popolno neumevanje in neupoštevanje tega stanu od strani vlade. Ožigosal je namen vlade z zakonom o Obrtni banki, od katere naši obrtniki ne bodo imeli nobene koristi. Poročal je nadalje o postavkah v proračunu, ko za obrtni stan izvzemši malenkostnih postavk ni najti nikakih državnih prispevkov za obrtno strokovno izobraževanje in njihove ustanove. Končno je obrtnike bodril, naj ne omagajo v svoji organizaciji vzlic težkemu položaju, ker prišli bodo časi, ko bo tudi vlada storila svojo dolžnost napram svojim davkoplačevalcem.

Občni zbor Jugoslovanske Obrtne zveze!

Prvo nedeljo po Binkoštih, to je 15. junija se vrši občni zbor centrale Jugoslovanske Obrtne zveze. Že danes opozarjamo vse zveze, kakor tudi posamezne obrtnike, da se gotovo udeležijo tega obrtnega dne, ker bo poleg občnega zbora na programu **ogled velike moderne tovarne** in važno predavanje priznanega strokovnjaka o obrtnih vprašanjih. Ker bo **polovična vožnja** dovoljena, bo mogoče tudi oddaljenim obrtnikom priti na to važno zborovanje. Natančni dnevni red priobčimo v prihodnji številki našega glasila.

Kriza v lesni industriji.

V naši državi je zadnja leta lesna industrija dosegla višek, do katerega ni imela pravzaprav prave podlage. Čeravno je v naših pokrajinah povprečen del površine zasejan z gozdovi in se ni bati skorajšnjega uničenja tega bogastva, je vendar razvoj lesne industrije šel predaleč in veliko prehitro dosegel naravnost abnormalne dimenzije. Žaga za žago so bruhale vsaki dan nešteto m³ lesa in nastalo je vprašanje, kam s tem blagom. Naša lesna industrija je bila že od nekdaj navzvana na eksport in sicer predvsem v Italijo. Prva leta po vojni, ko je bil lesni trg v Italiji popolnoma prazen, je bila kupčija lahka. Vsaj je italijanski trgovec moral les imeti in sicer kolikor mogoče hitro. Veliko povpraševanje in kratki dobavni rok so ceno lesu kar nenavadno dvigale. Pa prišlo je drugače. Ker nima samo naša država lesa, ampak tudi naši sosedje, predvsem Avstriji in Čehi, je nastal na lesnem trgu konkurenčni boj, v katerem smo za enkrat mi onemogli. Ker se naš dinar na curiški borzi dviga, a se obenem ne znižuje cene živilom in naravno tudi plače v naši državi, je vsled tega veliko težje konkurirati z drugimi državami, če upoštevamo, da je lira napram drugim valutam ostala skoro neizpremenjena. Zanimivo je dejstvo, da češki lesni trgovci iz Češke veliko ceneje pripeljejo svoje blago v Trst, kot pa naši trgovci iz Gorenjske in sicer le vsled izredno ugodne tarife, ki je sad zadnje pogodbe ČSR z Italijo. Kakor je Avstrija predvsem vsled češke konkurence danes primorana pod sramotnimi cenami prodajati cela podjetja, urejena za eksport rezanega lesa, tako se lahko zgodi tudi pri nas, če bo državni aparat še naprej tako nespametno vodil gospodarstvo kot dosedaj, da producente in trgovce vsak dan iznenadi s kako novo naredbo v smislu Savičevega gesla: industrijo od državne meje proč v sredino.

Italijanska trgovinska pogajanja.

Koncem januarja letošnjega leta je g. ministrski predsednik Pašič podpisal za Slovence in Hrvate usodepolno pogodbo v Rimu. Izročil je Italijanom Reko v popolno oblast. Komaj pa je izvršil en čin nasilja, že je prišel drugi na vrsto. Koncem svečana so se v Beogradu sestali laški delegati in zastopniki jugoslovanske vlade z namenom, da v kratkem sklenejo trgovinsko pogodbo, v kateri bi Italijani samo prejemali, mi Jugoslovani pa po stari navadi samo žrtvovali. Kakor pri vseh pogajanjih, je tudi tukaj Pašič hotel kar sam po svoji pameti o ponujenih pogojih od strani Italijanov, ne da bi zaslišal mnenja prizadetih gospodarskih krogov posameznih pokrajin. Takoj, ko je javnost zvedela, kaj namerava naša vlada glede rešitve tako važnih vprašanj, je Jugoslovanski klub najodločneje zahteval imenovanje slovenskih in hrvatskih ekspertov, kateri bi tolmačili italijanski delegaciji naše zahteve, in tej zahtevi je vlada deloma tudi ugodila. Kolikor je danes znano, pogajanja še niso končana in v najvažnejših zadevah še ni prišlo do sporazuma. Vse, kar se je dosedaj obravnavalo, obsega bolj splošni del načrta, katerega so Italijani prinesli s seboj. Iz vsebine italijanskega načrta se lahko kolikor toliko spozna, da Italijani niso prišli k nam nekaj prosit, ampak zahtevati, in so se pri nekaterih postavkah naravnost sklicevali na neke dogovore z g. Pašičem. Ena glavnih italijanskih težav je, omogočiti svojim trgovcem direktni nakup surovin od naših producentov brez naših posredovalcev trgovcev in tako nakupljeno blago brez vsake izvozne carine izvažati v Italijo. Kaj bi tako dovoljenje pomenilo predvsem za našo lesno trgovino, je lahko vsakemu takoj jasno, če se upošteva dejstvo, da je italijanski denar več kot še enkrat cenejši od našega. Italijanski lesni trgovci bi sami nakupovali cele gozdne komplekse, jih s svojimi delavci sami sekali in nato neobdelane hlode izvažali ter dali na ta način dosti posla italijanski lesni industriji. Tako bi prišli naši državljani, ki se v zelo veliki meri pečajo z lesno industrijo bodisi industrijalec, kakor trgovec, bila ob popolni zaslužek. Ta način trgovanja pa bi bil tudi za našo zelo razvito mizarsko obrt

usodepolnega pomena. Ves les bi vsled cenejšega italijanskega denarja pokupili tujci in le majhen del bi ostal na domačem trgu ter lahko cene lesu za mizarsko obrt dvignil. Da bi se take mahinacije že vnaprej preprečile, je predlagala jugoslovanska delegacija povišanje obdavčenja za izvoz od 2 % fakturnega zneska na 6 % ako izvažajo inozemec, čemur se bodo seveda Italijani z vso silo upirali.

Drugo važno vprašanje za Slovenijo je vsekakor dovolitev krošnjarstva jugoslovanskim državljanom v severni Italiji. Kdor pozna slovenske razmere kočevskega in logaškega okraja, kjer se večina prebivalstva preživlja z domačo obtjo in krošnjarstvom, temu gotovo ni vseeno, kako se izvede krošnjarsko vprašanje v italijanski trgovski pogodbi. Kolikor smo mogli izvedeti, so naši zastopniki z vso energijo branili koristi našega krošnjarstva ter so uspeli v toliko, da je italijanska delegacija že pristala na to, da bodo smeli krošnjariji logaškega in kočevskega okraja s svojim blagom preko meje. Nikakor pa niso mogli uspeti glede kamniškega in črnomelj-skega okraja. Ker delegacija samo sklepa, vlada pa odloča, je sedaj vse odvisno od spremembe vlade. Boljšega uspeha pri pogajanjih je pričakovati šele tedaj, ko bo italijanska delegacija zgubila moralno oporo za svoje pretirane zahteve s padcem ministrskega predsednika Pašiča, in ko bo tudi beseda naših poslancev pri definitivnem odločanju kaj zalegla. Do tedaj pa prosimo v imenu malih obrtnikov in krošnjarjev vse naše zastopnike v delegaciji in izven nje, da še v naprej vstrajajo na započeti poti ter upamo, da bode končno tudi delo g. poslanca Škulja, ki za to zadevo neumorno deluje, imelo popoln uspeh v procvit našega malega človeka.

Dopisi.

Zadruga rokodelskih in sorodnih obrti v Prevaljah. Občni zbor Zadruga rokodelskih in sorodnih obrti za politični okraj Prevalje, je dne 9. marca 1924 soglasno sprejel sledečo resolucijo:

Občni zbor odločno protestira proti izvrševanju rokodelskih obrti brez oblastvenega obrtnega lista in zahteva, da kompetentne oblasti najstrožje postopajo proti šušmarjem, da take zadeve z vso strogostjo po merodajnih potih preiskujejo ter vsak slučaj šušmarstva najstrožje kaznujejo, kajti dosedaj radi premilega oblastnega postopanja šušmarstvo čim bolj prosvita. Ravno vsled premilega oblastnega postopanja se opaža, da različni šušmarji po večkratno obrtno oblast in zadrugo ignorirajo in zasmehujejo.

Reklama.

Slovenija do pred kratkim prave reklame ni poznala. Šele z Ljublanskim velesejmom se je pričelo živahno gibanje na tem polju. Dobro se še spominjamo prvega velesejma v l. 1921., ki se je vršil v znamenju razstave. Vse je drlo skupaj, da vidi nekaj, dosedaj nepoznanega. Večina obiskovalcev tega sejma ni prišlo iz trgovskih namenov na razstavo, temveč na nekako zabavo, željna senzacij. Vsi oddelki na sejmu so bili krasno opremljeni in razstavljalci so naravno tekmovali, kdo bo več izdal za razne dekoracije svoje koje. Na pravo trgovsko reklamo se je to pot polagalo malo važnosti. Le tu pa tam je kak inozemec pričal s svojo reklamo, da so drugi narodi v tem oziru že veliko pred nami. Toda kar ni bilo na prvem sejmu, to se je na prihodnjih izpopolnjevalo in danes moramo z veseljem ugotoviti, da smo že silno veliko dosegli na reklamnem polju. Pretečeni teden je uprava našega velesejma priredila modno revijo v opornem gledališču. Igralci in igralko so pod vodstvom g. režiserja Šesta nastopili v nalašč zato prirejenih vlogah ter ob tej priliki občinstvu kazali najmodernejšo modo, bodisi glede obleke, obutve, perila in mobilij. Pri tej predstavi se je uporabljalo vse pohištvo, kakor drugi predmeti od naših domačih tvrdk ter na tak način seznanilo naše občinstvo z izdelki najfinejše vrste, ki se že producirajo pri nas in jih ni potreba več kupovati za drag denar v inozemstvu.

Da taka reklama ni ravno poceni, to radi priznamo. Da za enkrat pri tej ne morejo manjši obrtniki in trgovci sodelovati, je tudi lahko umljivo, če upoštevamo težke denarne razmere, ki slabijo naše obrtništvo. Eno pa vendar more vsak obrtnik, če je še tako slabo finančno podkovan, in to je, inšeriranje v svojem strokovnem glasilu »Jugoslovanski Obrtnik«. Za malenkostno odškodnino mu uprava lista odstopi primeren prostor, kjer lahko priporoči svoje izdelke in opozori občinstvo na posebnosti njegovih dobav.

Novice za obrtnike.

Odlikovanje. Njegovo Veličanstvo kralj Aleksander je dne 17. januarja 1924 med drugimi odlikoval z redom Sv. Save IV. vrste g. Ivana Ogrina, podpredsednika Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Našemu požrtvovalnemu načelniku častitamo!

»Hrvatski Radiša« v Zagrebu nudi več vajencev najrazličnejših strok mojstrom v pouk. Kdor želi kakega sprejeti v pouk, naj se obrne na naslov: »Hrvatski Radiša«, središnjica, Zagreb.

Otvoritev telefonskega prometa z Italijo. Dne 10. aprila t. l. se je otvoril neposredni telefonski promet med našo kraljevino in Italijo in sicer za sedaj za Ljubljano, Zagreb, Belgrad in Benetke, Udine, Gorico, Trst in Reko. Pristojbine za govorilno enoto so določene takole: Benetke-Ljubljana 50 Din., Videm-Ljubljana 34 Din., Gorica, Trst-Ljubljana 28 Din., Reka-Ljubljana 18 Din. Za navadne rasnikarske pogovore med 21. in 8. uro se pristojbina v vseh relacijah zniža za 40 %, za naročene stalne nočne časnikarske pogovore ob določenih urah pa za 50 %. S 1. aprilom t. l. se je že otvoril telefonski promet Reko in Sušakom. Bakrom in Kraljevcu.

Obrtna razstava v Mariboru. Kakor nam poročajo iz Maribora, nameravajo tamkajšnji obrtniki skupno z nekaterimi industrijalci prirediti v letošnjem letu obrtno razstavo, za katero vlada že danes veliko zanimanje. Če upoštevamo dejstvo, da bo obrtna razstava v Mariboru nudila malemu obrtniku cenejše razstavne prostore, kakor pa Ljubljanski velesojm in da odpade dragi prevoz na naših železnicah, je čisto umljivo, da se je že sedaj, ko organizacija razstave ni niti ustvarjena, že priglasilo 70 večjih in manjših obrtnikov. Priporočati bi bilo tudi ljubljanskemu velesojmu, da bi omogočil malim obrtnikom ljubljanskega okoliša cenejši dostop do razstavnih prostorov.

Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo v Ljubljani. Ministrstvo za trgovino in industrijo je z razpisom z dne 14./3. 1924, št. 2063 III. odobrilo zbornični proračun za l. 1924 in dovolilo, da se sme za kritje zborničnih izdatkov tudi za l. 1924 pobirati od občne in posebne pridobnine 25 % doklade.

Tajništvo SLS v Mariboru se je z dnem 2. aprila preselilo iz Cirilove tiskarne v Aleksandrovo cesto 6./1. (Zadružna gospodarska banka), tik frančiškanske cerkve.

Stanovanjski urad za mesto Ljubljano je takoj po Novem letu povabil vse reflektante stanovanj, naj se pri njem zglašijo v svrhu sestave tozadevne statistike. Te dni je omenjeni urad razglasil izid statistike iz katere posnemamo, da bi mesto Ljubljana rabila 800 srednjih meščanskih stanovanj, da vsaj za silo olajša stanovanjsko delo in najpotrebnejšim pripomore do človeka vrednih stanovanj. Upamo, da bo naša vlada storila svojo dolžnost vsaj v toliko, da dovoli mestni občini potreben kredit za zidanje stanovanjskih hiš v lastni režiji ter s tem omogoči našemu obrtništvu do tako zaželjenega dela.

Rokodelski dom. V zadnjem času se je preuredila restavracija v Rokodelskem domu ter se odslej naprej lahko dobi po zelo zmerni ceni jako okusna in tečna hrana za mesečni abonement. Zelo priporočljivo za uradništvo in nameščence po trgovinah.

Ljubljanski velesojm. Kakor smo že v zadnji številki opozorili, se vrši letos Ljubljanski velesojm in sicer od 15. do 25. avgusta. Upamo, da se letos od strani obrtništva ne bo dogodila ista napaka kot lansko leto, namreč to, da obrtništvo na velesojmu ni bilo skoro nič zastopano. Ugovori, da je razstavni prostor predrag za malega obrtnika, nikakor ne drži, ker je uprava velesojma pripravljena gotov prostor razdeliti na več obrtnikov, ki bi skupno najeli razstavni prostor in si stroške med seboj porazdelili. Na ta način je možno, dobiti prostor v izmeri do 4 m², kar je za posameznika po sejmskem redu izključeno. Celo kako malo znižanje bi se v posameznih slučajih doseglo, ako se oglasi zadosti razstavljalcev. Kdor hoče iti s časom naprej in napredovati, ta naj točno prečita poslano okrožnico pri svoji Obrtni zvezi, kjer dobi vse točne podatke glede stroškov, kakor tudi vsa druga pojasnila.

Uredniški predal.

Poslane resolucije Obrtnih zvez sem združil v 4 glavne točke kakor je razvidno iz protesta na prvi strani glasila. Prosim za dopise o stavbenem gibanju v vašem kraju. Če želite kako izpremembo glede vsebine lista, sem pripravljen upoštevati pametne nasvete.

Priporočamo
tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7, blizu Prešernovega spomenika

tov. zaloga najboljših šivalnih strojev, svetovne znamke „GRITZNER“ in „ADLER“ za rodbinsko in obrtno rabo. — Bogata zaloga vseh potrebščin za šivilje, škrojače, čevljarje in sedlarje, galanterijskega, modnega in toaletnega blaga na

VELIKO IN MALO!

Postrežba točna!

Cene ugodne!

Gonilna jermena

specijalnega in vegetabilnega stroja za pogon vseh vrst obratov in strojev, dalje okroglo in zvito jermenje za šivalne stroje, skobelnike in motorna kolesa. Šivalne in vezalne jermence, mast in vosek za jermene nudi za promptno dobava in po nizkih cenah

INDUS d. d., LJUBLJANA

— za industrijo usnja in usnjatih izdelkov —

Ustanov. l. 1879. Telefon št. 553.

KLJUČAVNIČARSTVO

AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolej) in solnčnih plah ter za popravilo istih. — Stalna zaloga vseh potrebščin za rolete in solnčne plah, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtoženo varenje.

Točna postrežba!

Zmerne cene!

„SVETLA“ D. D.

LJUBLJANA

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materiala.

GENERALNO ZASTOPSTVO
TOVARN:

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žic, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev i. t. d.

Hackethal, Hannover: žice, kabel. - H. Jacobi & Co., Wien: elektr. zvonci in telefon. - Dr. ing. Schnelder & Co, Frankfurt a/M.: svetilke. Ringsdorff Werke, Mehlem a/R.: krtačice za motore. - Elektra, Bregenz in drug: likalniki, kuhlalniki, plošče, električne peči.

Zaloga avtomobilskega materiala, kakor plaštev polnogumijastih obročev i. dr.

Cene vsled dviganja tečaja dinarja znatno znižane!

„LIPA“

ZADRUGA MIZARJEV z o. z.

ŠT. VID

nad Ljubljano

prevzema vsa v mizarstvo stroko spadajoča dela v solidno in točno izvršitev.

Zahtevajte ponudbe.

Proračuni brezplačni.

VOZI BREZ BENCINA!

Adoptiraj tvoj AVTO ali STABILNI MOTOR z
Hag-Generatorjem.

JUGO-HAG LJUBLJANA
Bohoričeva ul. 24

KURI Z DOMAČIM

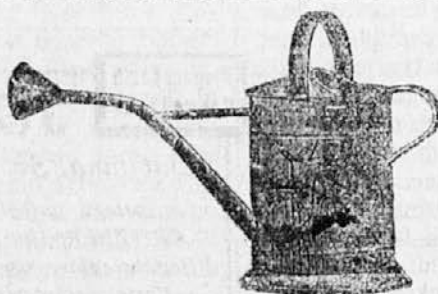
OGLJEM!!!

Jugometalija

Zadruga kleparjev, inštalaterjev, kotlarjev i. t. d.

V LJUBLJANI

Kolodvorska ulica št. 18

se priporoča cenj. obrtnikom za izvršitev raznovrstnih kleparskih, inštalacijskih in kotlarskih del. Obrtniki imajo pri vseh naročilih znaten popust. Zanesljiva in točna izvršba.

TVRDKA

F. in J. Goričar

„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

ima vedno veliko izbiro raznega manufakturnega in modnega blaga

po zelo nizkih cenah.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošt. ček. urada za Slovenijo št. 11.945
v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: Celje, Djakovo, Novisad, Maribor,
Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Ljubljana

Miklošičeva c. 10

(v lastni palači vis-a-vis hotela „Union“)

Amerikanski oddelek:

DIREKTNE ZVEZE Z AMERIŠKIMI BANKAMI.
Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

Kapital in rezerve skupno nad Din. 15,000.000.—, vloge nad Din. 125,000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najbolje tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA, Wolfova ulica.

ZALOGA STEKLA IN
PORCELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVALNIKE IN
KUHINJSKE GARNITURE
IN VSE V TO STROKO
SPADAJOČE PREDMETE

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.

Izvršuje razne načrte in pro-
račune.

Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.
Delo solidno. Delo solidno.

Telefon št. 426

SVEČARNA

J. KOPAČ & Co.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Proizvaja in izdeluje voščene sveče za
oltarje, voščene zvitke, svečice za božič-
na drevesca, nagrobne lučice „Fortuna“
ter raznovrstne sveče za hišno rabo,
„Stearin“ - sveče (stearinske sveče),
„Adria“ - sveče (kompozicijske sveče),
„Gloria“ - sveče.

Prodaja tudi: vse vrste kadila, parafina,
stearina in carnauba-voska.

Kupuje: čebelni vosek in suhe satine
po najvišjih dnevnih cenah.

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Prva žebljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici

Pisma:

ŽEBLJARSKA ZADRUGA,
Kropa (Slovenija)

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani. — Žebli
za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje. —
Spojke za odre in prage. — Spojke za ladje
in splave. — Železne brane. — Kljuge za
podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z
maticami. — Podložne pločice. — Matice.
Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode,
pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi. — Verige.

Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki
po vzorcih in risbah najceneje. — Ilustrovani

ceniki na razpolago.

Brzozavke:

ZADRUGA KROPA
Telef. int.: PODNART 2

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica števil. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo

PARKETI REZANI LES

Interurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**PAPIR**PISMENI, URADNI
RISALNI, OVOJNI**KNJIGE**POSLOVNE, ŠOLSKE
NOTEZE, ŠOLSKE ZVEZKEUMETNIŠKE RAZGLEDNICE

in drugo

kupite najbolje v papirni trgovini

IVAN GAJŠEK, Ljubljana

Sv. Petra c. št. 2.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.**VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.**

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmernel

Cene zmernel

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO

Peter Bizjakv Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136
prevzema vsa v mizarstvo stroko spada
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne.

Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne
računov, eskomptira menice itd.**Staro lito železo**

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani.

Vzajemna zavarovalnica
v Ljubljanije edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.
Sprejema življenska zavaro-
vanja v vseh kombinacijah.**OBRтники!**

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadrुžne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne
knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. Hranilnica
kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča
denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot za-
stopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korp-
racijam na amortizacijo.